

Amerikaanse rivierkreeft is welkom, maar wel op het bord

Jelle Reumer over de geknobbelde Amerikaanse rivierkreeft. Beeld Buiten-beeld

Het zou weleens de nieuwe muskusrat kunnen worden. De rode Amerikaanse rivierkreeft, een dijen ondermijnend beest dat we kunnen missen als kiespijn en dat te vuur en te zwaard moet worden bestreden. Het geleedpotige beestje staat in ieder geval hoog op de lijst van probleemsoorten, waar behalve genoemde muskusrat ook lieverdjes als de Japanse duizendknoop, de reuzenbereklaauw, de tijgermug en de Aziatische hoornaar op voorkomen. We zijn ze liever kwijt dan rijk maar moeten ook inzien dat we er nooit meer van af komen. Invasieve exoten worden ze genoemd; de overheid hanteert er lijsten van.

De rode Amerikaanse rivierkreeft (*Procambarus clarkii*) is een van de handvol rivierkreeften die hier en in de ons omringende landen verzeild zijn geraakt; zo is daar ook de Californische rivierkreeft, de geknobbelde Amerikaanse rivierkreeft, de gevlekte Amerikaanse rivierkreeft en de zich parthenogenetisch (ofwel maagdelijk, dus zonder de tussenkomst van mannetjes) voortplantende marmerkreeft. Al deze soorten zijn uit de Verenigde Staten afkomstig. Rivierkreeftjes zwemmen niet spontaan van daar uit de Atlantische Oceaan over, ze zijn hier terechtgekomen als 'huisdier' of om ze te kweken voor menselijke consumptie. Nu zitten we met de gebakken peren.

Amerikaanse exoten

De diertjes voeden zich voornamelijk met waterplanten. Ze slopen daarbij de vegetatie, woelen de bodem om en veroorzaken een puinhoop waar veel planten en de dieren die daarvan afhankelijk zijn slecht tegen kunnen. Een groter probleem is dat ze graven. Slootranden, dijken en beschoeiingen kunnen ondermijnd raken, ziedaar de parallel met muskusratten. Het gerucht gaat zelfs dat rivierkreeften de hand hadden in de Amsterdamse kadeverzakking.

De inheemse Europese rivierkreeft is hier inmiddels de facto uitgestorven. Dat komt voornamelijk omdat de Amerikaanse exoten een ziekte hebben geïntroduceerd waarvoor ze zelf immuun zijn, de kreeftenpest. Het lijkt er nu op dat de rode Amerikanen de overhand krijgen en de andere geïntroduceerde soorten verdringen. Wat die andere soorten niet kunnen, is ook op land gedijen; de rode worden veelvuldig aangetroffen wanneer ze door een weiland of over de weg lopen. Wanneer de huisdeur openstaat, komen ze zelfs naar binnen.

Het is nu dusdanig uit de hand gelopen dat er allerhande ideeën ontstaan om de irritante kreeftjes te bestrijden. Deze zomer organiseerde de gemeente Broek op Langedijk een viswedstrijd voor de jeugd met als doel zoveel mogelijk kreeftjes te vangen. De diertjes moesten op werkdagen tussen twaalf en half twee levend worden ingeleverd en konden daarna gratis worden afgehaald om te worden opgegeten. Zelfs restauranthouders waren zolang de voorraad strekte welkom om ze te komen ophalen. De jeugdige vissers konden beloningen tegemoetzien in de vorm van vispassen of restaurantbonnen en als hoofdprijs voor de grootste oogst stond een spelcomputer of een buitenboordmotor te wachten.

Het valt op dat veel van de door ons als hinderlijk ervaren exoten voor consumptie zijn geïntroduceerd en dus eetbaar zijn: de Aziatische korfmossel, de Japanse oester, de Amerikaanse rivierkreeftjes. Uiteindelijk is ook de muskusrat als waterkonijn op de menukaart terechtgekomen en scheuten van de Japanse duizendknoop laten zich als rabarber bereiden. Hier openbaart zich een oplossing: exotenbestrijding middels het dinerbord.

Jelle Reumer is paleontoloog. Voor Trouw bespreekt hij iedere week een dier dat het nieuws haalt.